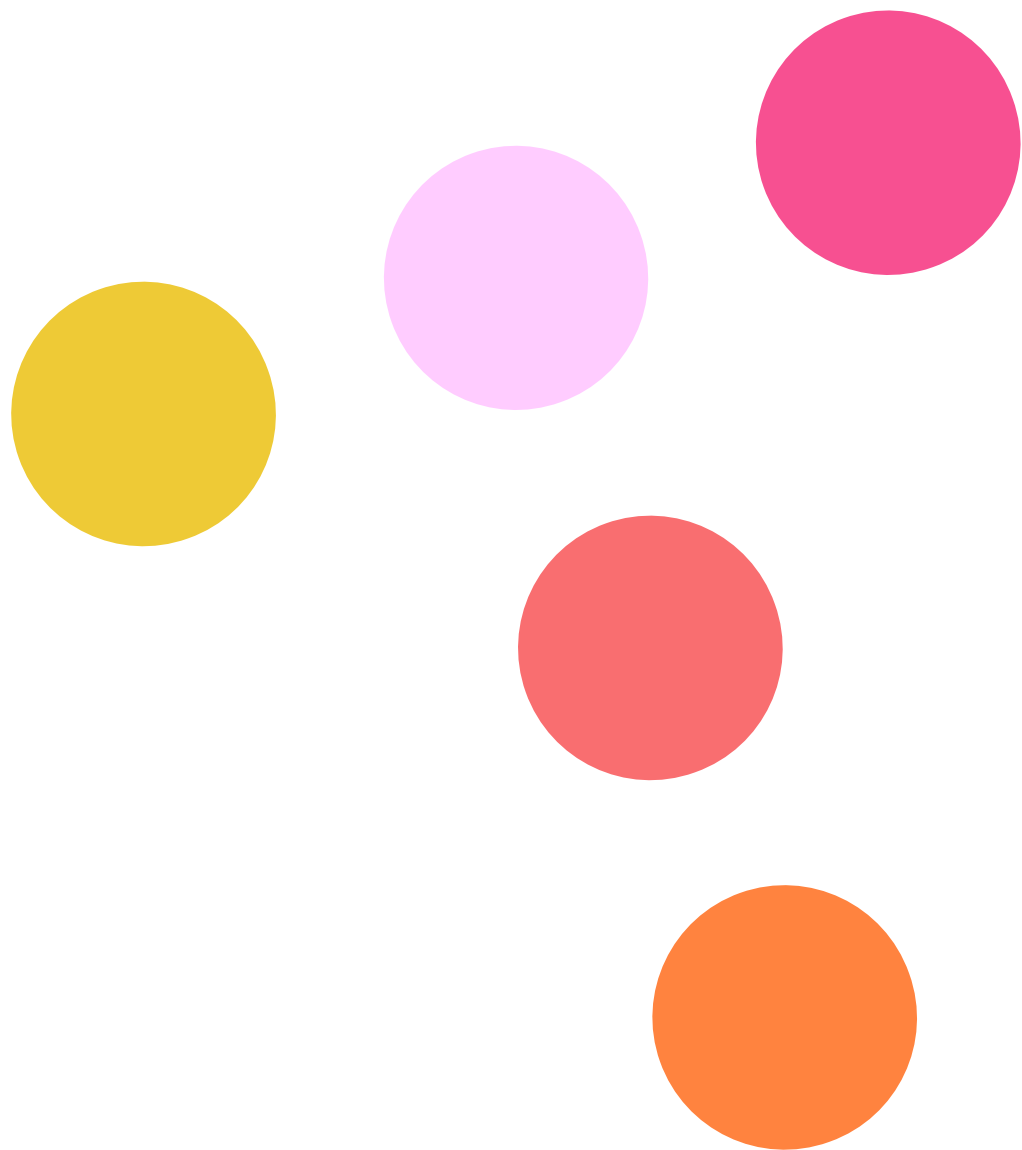

Sivistysvaliokunta 27.5.2025

Hanna Hannus
viestintäpäällikkö
Suomen Taiteilijaseura

Lausuntopalaute huomioitu, hienoa!

Kuulemisessa taide- ja kulttuurialan toimijoiden runsas lausuntopalaute otettiin huomioon:

- HE:ssa apuraha- ja taidepalkintopäätöksissä **vertaisarviointi on säilymässä lakiin kirjattuna**. Tämä on keskeinen parannus, sillä vertaisarviointi on keskeinen osa taiteen autonomiaa eli itsemääräämisoikeutta.
- Lain perustelutekstiin on lisätty **maininta taiteen autonomian turvaamisesta** ja keinoista, millä siihen päästään.
- Taide- ja kulttuurineuvostoa asetettaessa tullaan kuulemaan taiteen ja kulttuurin kannalta keskeisiä tahoja.

→ Nämä parannukset on erittäin tärkeää säilyttää valiokuntakäsittelyssä

Jotta uudesta Taide- ja kulttuurivirastosta tulisi mahdollisimman toimiva, ehdotamme vielä seuraavaa **kolmea parannusta**:

1. Taide- ja kulttuuriviraston lakisääteisissä tehtävissä on säilytettävä taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistäminen
2. Taide- ja kulttuurineuvostossa tulee olla edustettuna taiteen tekemisen asiantuntemusta
3. Taiteilijajärjestöjen suora nimeämisoikeus vähentäisi turhaa työtä sekä järjestöissä että virastossa

1. Taide- ja kulttuuriviraston lakisääteisissä tehtävissä on säilytettävä taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistäminen

- Nykyisessä laissa Taiteen edistämiskeskukselta taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistäminen on viraston lakisääteinen tehtävä. Suomen Taiteilijaseuran näkemys on, että **taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistämisen tulisi säilyä olla viraston lakisääteisenä tehtävänä.**
- Tehtävä on sisältänyt asiantuntijana toimimista taiteilijoiden sosiaali- ja eläketurvaa koskevissa asioissa sekä muissa taiteilijoiden toimeentuloon liittyvissä asioissa, mm. viranomaisyhteistyötä.
- TE-palveluissa ja muidenkin viranomaisten toiminnassa taiteilijan työn luonne tunnetaan heikosti. Taiteilijoiden ja muun luovan alan toimeentuloa leimaavat epäsäännöllinen ja vaikeasti ennakoitava toimeentulo, osa-aikainen yrittäjäyys sekä se, että kokoaikaisia oman alan työpaikkoja ei kaikilla aloilla edes ole olemassa (esim. kuvataide ja kirjallisuus). **Asiantuntemusta taiteilijoiden toimeentulosta tullaan siis tarvitsemaan jatkossakin.**

1. Taide- ja kulttuuriviraston lakisääteisissä tehtävissä on säilytettävä taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistäminen

- Mikäli taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistäminen jätetään pois lakisääteisistä tehtävistä, uhkakuvana on, että tällainen osaaminen ja toiminta voidaan supistaa pois viraston toiminnasta.

Suomen Taiteilijaseura esittää, että lakia Taide- ja kulttuurivirastosta täydennetään seuraavasti:

2§ Tehtävät

Taide- ja kulttuuriviraston tehtävänä on:

- 1) edistää taidetta ja kulttuuria sekä niiden asemaa ja merkitystä yhteiskunnassa valtakunnallisesti ja alueellisesti, jollei asia kuulu muun viranomaisen toimialaan;
- 2) luoda edellytyksiä taiteen tekemiselle ja taiteilijoiden työskentelylle;
- 3) osallistua taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistämiseen;

(loppu kuten HE:ssa, numerointi huomioiden)

2. Taide- ja kulttuurineuvostossa tulee olla edustettuna taiteen tekemisen asiantuntemusta

- Taide- ja kulttuurineuvoston rooli on uudessa Taide- ja kulttuurivirastossa monella tapaa taiteilijapoliittisesti merkittävä – hallituksen esityksen perustelutekstinkin mukaan se käyttää ”**hyvin merkittävää päätösvaltaa apurahojen jakamisessa**”. Neuvosto tekee lopulliset päätökset vertaisarviointiin perustuvista apurahapäätöksistä ja taidepalkinnoista eli **käyttää ylintä päätösvaltaa** vertaisarvioinnin piiriin kuuluvissa kysymyksissä. **Siksi neuvostossa tulee olla mukana myös taiteen tekemisen asiantuntemusta, ja tämä tulisi ilmaista selkeämmin.**
- Nyt HE:ssa (4 §): *”Neuvoston jäsenten ja varajäsenten tulee edustaa taide- ja kulttuuripolitiikan asiantuntemusta laaja-alaisesti eri näkökulmista. Ennen neuvoston asettamista tulee kuulla taiteen ja kulttuurin kannalta keskeisiä tahoja.”*

Nyt HE:n perustelutekstissä: ”- - tulee varmistaa, että neuvostossa on myös **riittävä** taiteen ja taiteilijan työskentelyyn liittyvä vertaisuuteen perustuva asiantuntemus”

2. Taide- ja kulttuurineuvostossa tulee olla edustettuna taiteen tekemisen asiantuntemusta

- Ilmaisu ”riittävä” on liian tulkinnanvarainen. Selkeä osuus tai lukumäärä olisi syytä sisällyttää lakiin Taide- ja kulttuurivirastosta. Koska Taide- ja kulttuurineuvoston kooksi ehdotetaan puheenjohtajan lisäksi 8–12 henkilöä, on osuus selkeämpi kuin lukumääräinen tavoite.

Suomen Taiteilijaseura esittää, että lakia Taide- ja kulttuurivirastosta täydennetään seuraavasti:

4§

Taide- ja kulttuurineuvosto

- - Neuvoston jäsenten ja varajäsenten tulee edustaa taide- ja kulttuuripolitiikan asiantuntemusta laaja-alaisesti eri näkökulmista. Ennen neuvoston asettamista tulee kuulla taiteen ja kulttuurin kannalta keskeisiä tahoja. **Neuvoston jäsenistä vähintään puolella on oltava taiteen ja taiteilijan työskentelyyn liittyvää vertaisuuteen perustuvaa asiantuntemusta.** - -

3. Taiteilijajärjestöjen suora nimeämisoikeus vähentäisi turhaa työtä sekä järjestöissä että virastossa

- HE:n perustelut: *”Taide- ja kulttuurineuvosto valitsisi asiantuntijat asiantuntijapankkiin taiteen ja kulttuurin kannalta keskeisiä tahoja kuultuaan.”*
- Suomen Taiteilijaseuran näkemyksen mukaan olisi hyvä, että kunkin taidealan keskeisimmät taiteilijajärjestöt voisivat suoraan nimetä tietyn määrän henkilöitä – esimerkiksi puolet – asiantuntijapankkiin. **Tämä vähentäisi turhaa työtä sekä järjestöissä että virastossa.** Loput jäsenet virasto voisi kutsua pankkiin itse tai poimia muiden yhteisöjen ehdottamista henkilöistä — tai niiden yksityishenkilöiden joukosta, jotka ovat itse ilmoittaneet olevansa käytettävissä.
- **Nykyinen malli teettää paljon turhaa työtä,** kun kymmenet järjestöt ensin miettivät, ketä he haluaisivat ehdottaa ja taivuttelevat ison joukon asiantuntijoita olemaan käytettävissä, mutta loppujen lopuksi vain muutama heistä valitaan toimielimiin. Myös virastossa joudutaan tekemään iso työ, kun käydään läpi valtava joukko ehdokkaita.

Kiitos!

Suomen Taiteilijaseura on kuvataiteen vaikuttaja- ja asiantuntijaorganisaatio, joka edustaa yli 3 000 ammattikuvataiteilijaa. Edistämme kuvataiteilijoiden asemaa ja työskentelyedellytyksiä sekä vahvistamme kuvataiteen merkitystä yhteiskunnassa.